

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

11 / 2 / 1387

۹۶۷۶

دانشگاه تربیت معلم
دانشکده علوم ریاضی و مهندسی کامپیوتر

پایان نامه کارشناسی ارشد
ریاضی محض (جبر)

عنوان:

یک محک برای حلقه هایی که به طور موضعی ارزیاب هستند و
ارائه چند مشخص سازی برای مدولهای انژکتیو محض

استاد راهنما:

دکتر عبدالجواد طاهری زاده

پژوهشگر:

فریبا لک

شهریورماه ۱۳۸۶

۹۵۸۴۸

کتابخانه تخصصی ریاضیات
شماره ثبت کتاب: ۱۳۸۷ / ۲ / ۹۱۵۴

۱۳۸۷ / ۲ / ۹۱۵۴

دانشکده علوم ریاضی و مهندسی کامپیوتر

تاریخ

شماره

پیوست

واحد

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه خانم فریبا لک دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته ریاضی محض تحت عنوان:

یک محک برای حلقه‌هایی که به طور موضعی ارزه هستند و ارائه چند مشخص سازی برای مدولهای انزکتیو محض

در روز سه شنبه مورخ ۸۶/۶/۲۷ در دانشکده علوم ریاضی و مهندسی کامپیوتر تشکیل گردید و نتیجه آزمون به شرح زیر تعیین می گردد. نمره این آزمون صده ۲۴ - ۱۸۱ می باشد.

- ۱- عالی
- ۲- بسیار خوب
- ۳- خوب
- ۴- قابل قبول
- ۵- غیر قابل قبول

استاد راهنما

دکتر عبدالجواد طاهری زاده

داور خارجی

دکتر سیداحمد موسوی

داور داخلی

دکتر حسین ذاکری

جواد لالی

رئیس دانشکده علوم ریاضی و مهندسی کامپیوتر

تقدیر و تشکر

بر خود لازم می دانم از استاد محترم جناب آقای دکتر طاهری زاده که بنده را در تهیه و تدوین این تحقیق راهنمایی کردند و همچنین از داوران محترم جناب آقای دکتر ذاکری و جناب آقای دکتر موسوی صمیمانه تشکر کنم.

فریبالک

شهریور ۸۶

تقديم به

همسرفداكار

و

فرزندان عزيزم ياسمين و نغمه

چکیده

فرض کنیم R حلقهٔ جابجایی و یکدار است و تمامی مدولها یکانی فرض می شوند. R -تکریرختی $f: M \rightarrow N$ محض است اگر به ازای هر R -مدول مانند L ، نگاشت $f \otimes Id_L: M \otimes_R L \rightarrow N \otimes_R L$ یک به یک باشد. همچنین R -مدول D انژکتیو محض است اگر به ازای هر تکریرختی محض مانند $f: M \rightarrow N$ همیریرختی القایی $Hom_R(N, D) \rightarrow Hom_R(M, D)$ پوشا باشد. هدف ما در این پایان نامه ارائه چند مشخص سازی از مدولهای انژکتیو محض است و رابطهٔ مدولهای انژکتیو محض با مدولهای متناهی نشاندهی، مدولهای آرینی و خانواده‌ای از R -جبرها که به عنوان R -مدول متناهی نمایش هستند مورد بررسی قرار می گیرد.

در ادامه نشان می دهیم اگر R -مدول D انژکتیو محض باشد آنگاه D با جمعوند مستقیمی از ضرب مستقیم یک خانواده از مدولهای متناهی نشاندهی یکریرخت است. همچنین نشان می دهیم روی یک حلقهٔ نوتری، D ، انژکتیو محض است اگر و تنها اگر D با جمعوند مستقیمی از ضرب مستقیم یک خانواده از مدولهای آرینی یکریرخت باشد. بعلاوه ثابت می شود D انژکتیو محض است اگر و تنها اگر یک خانواده از R -جبرها مانند $\{T_\lambda\}_{\lambda \in \Lambda}$ که به عنوان R -مدول متناهی نمایش هستند موجود باشد بطوریکه D با جمعوند مستقیمی از یک مدول به شکل $\prod_{\lambda \in \Lambda} E_\lambda$ یکریرخت است که در آن به ازای هر $\lambda \in \Lambda$ یک $E_\lambda - T_\lambda$ مدول انژکتیو می باشد.

همچنین قضایایی چند از دنباله های S -محض، مدولهای S -محض انژکتیو، S -محض پروژکتیو مطرح می شود و با معرفی حلقه‌های ارزیاب و دامنه پروفور نشان می دهیم دامنه R پروفور است اگر و تنها اگر دو کلاس از سه کلاس مدولهای RD -انژکتیو، CP -انژکتیو و انژکتیو محض بر هم منطبق شوند.

کلمات کلیدی:

انژکتیو محض، پروژکتیو محض، به طور متناهی هم تولید شده، متناهی نشاندهی، هم دوری، RD -پروژکتیو، RD -انژکتیو، CP -انژکتیو، CP -پروژکتیو.

فهرست مندرجات

۶	محض بودن	۱
۶ دستگاه معادلات در مدولها	۱.۱
۷ دنباله‌های دقیق محض و مدولهای پروژکتیو محض	۲.۱
۲۱ مدولهای انژکتیو محض	۳.۱
۲۱ پوش انژکتیو	۴.۱
۲۴ شکل یک مدول و مدولهای نیمه ساده	۵.۱
۲۵	مشخص سازی مدولهای انژکتیو محض	۲
۲۵ مدولهای متناهی نشانندی	۱.۲
۲۶ مدولهای به طور متناهی هم تولید شده	۲.۲
۲۸ مدولهای هم دوری	۳.۲
۲۹ چند قضیه از مدولهای خارج قسمتی متناهی نشانندی	۴.۲

۲۵	مدولهای انژکتیو محض	۵.۲
۲۸	فیلترها و حلقه های کامل	۶.۲
۴۲	جبرها	۷.۲
۵۰		یک مشخص سازی برای دامنه پروفی	۳
۵۰	دنباله های S - محض و S - یکدست	۱.۳
۵۲	مدولهای S - محض پروژکتیو	۲.۳
۵۳	مدولهای S - محض انژکتیو	۳.۳
۵۶	دنباله های RD - دقیق و مدولهای RD - پروژکتیو	۴.۳
۵۸	دنباله های CP - دقیق و مدولهای CP - انژکتیو	۵.۳
۵۹	ارتباط مدولهای انژکتیو محض و مدولهای CP - انژکتیو	۶.۳
۶۱	ارتباط مدولهای RD - انژکتیو و مدولهای CP - انژکتیو	۷.۳
۶۳	حلقه ارزیاب	۸.۳

مقدمه

در سراسر این پایان نامه R حلقه جابجایی و یکدار و تمام مدولها یکنانی فرض می شوند. دنباله دقیق $0 \rightarrow M' \rightarrow M \rightarrow M'' \rightarrow 0$ را محض گوئیم هرگاه به ازای هر R -مدول N مانند N ، دنباله $0 \rightarrow M' \otimes_R N \rightarrow M \otimes_R N \rightarrow M'' \otimes_R N \rightarrow 0$ دقیق باشد. همچنین R -مدول I را انژکتیو محض گوئیم هرگاه به ازای هر دنباله دقیق محض مانند $0 \rightarrow M' \rightarrow M \rightarrow M'' \rightarrow 0$ نگاشت القایی $Hom_R(M, I) \rightarrow Hom_R(M', I)$ پوشا باشد. در فصل اول به تعاریف و قضایای مقدماتی اشاره شده است که مطالب این بخش عمدتاً برگرفته از [۴]، [۱۰] و [۱۵] می باشد.

در فصل دوم برخی مدولهای خاص از جمله مدولهای متناهی نشانندی، به طور متناهی هم تولید شده، هم دوری، خارج قسمتی متناهی نشانندی، انژکتیو محض معرفی می گردند و دو مشخصه از مدولهای انژکتیو محض ارائه می شود. مطالب این بخش عمدتاً برگرفته از [۱]، [۶]، [۸] و [۱۵] می باشد. همچنین فیلترها، حلقه های کامل، حلقه های موضعی و R -جبرها معرفی می گردند و رابطه مدولهای انژکتیو محض با R -جبرها و مدولهای آرتینی مورد بررسی قرار می گیرد. در ادامه نشان می دهیم اگر R -مدول D انژکتیو محض باشد آنگاه D با جمعوند مستقیمی از ضرب مستقیم یک خانواده از مدولهای متناهی نشانندی یکرخت است. همچنین نشان می دهیم روی یک حلقه نوتری D انژکتیو محض است اگر و تنها اگر D با جمعوند مستقیمی از ضرب مستقیم یک خانواده از مدولهای آرتینی یکرخت باشد. بعلاوه ثابت می شود D انژکتیو محض است اگر و تنها اگر یک خانواده از R -جبرها مانند $\{T_\lambda\}_{\lambda \in \Lambda}$ که به عنوان R مدول متناهی نمایش هستند موجود باشد بطوریکه D با جمعوند مستقیمی از یک مدول به شکل $\prod_{\lambda \in \Lambda} E_\lambda$ یکرخت باشد که در آن به ازای هر E_λ ، $\lambda \in \Lambda$ یک T_λ -مدول انژکتیو است. مطالب این بخش عمدتاً برگرفته از [۲]، [۳]، [۱۱]، [۱۲]، [۱۳] و [۱۴] می باشد.

در فصل سوم به معرفی مدولهای S -محض انژکتیو، S -محض پروژکتیو، RD -انژکتیو، RD -پروژکتیو، CP -انژکتیو، CP -پروژکتیو، حلقه های ارزیاب و دامنه پروفر می پردازیم و رابطه آنها را مشخص می کنیم. همچنین نشان می دهیم دامنه R پروفر است اگر و تنها اگر دو کلاس از سه کلاس مدولهای RD -انژکتیو، CP -انژکتیو

و انژکتیو محض برهم منطبق شوند. مطالب این بخش عمدتاً برگرفته از [۵]، [۷]، [۹]، [۱۶]، [۱۷] و [۱۸] می باشد. در این پایان نامه مقالات زیر مورد بررسی قرار گرفته است:

[1] K. Divani-Aazar, M.A. Esmkhani and M. Tousi, *Two characterizations of pure injective modules*, Proc. Amer. Math. Soc. 34, (2006), N. 10, 2817-2822.

[2] K. Divani-Aazar, M.A. Esmkhani and M. Tousi, *A criterion for rings which are locally valuation*, ArXiv:Math. Ac\0702372v1.

فصل ۱

محض بودن

۱.۱ دستگاه معادلات در مدولها

تعریف ۱.۱.۱ [۴] معادله در مدول. فرض کنیم M یک R -مدول باشد، یک معادله در مدول M عبارت است از $r_1x_1 + \dots + r_nx_n = c$ به قسمی که x_i ها مجهول می باشند، $r_1, \dots, r_n \in R$ و $c \in M$. یک جواب این معادله در M دنباله $b_1, \dots, b_n \in M$ می باشد، بطوریکه $r_1b_1 + \dots + r_nb_n = c$ و می نویسیم $x_1 = b_1, \dots, x_n = b_n$.

تعریف ۲.۱.۱ [۴] دستگاه معادلات^۱ در مدول. فرض کنیم M یک R -مدول باشد،

در این صورت؛ $r_{ij} \in R$ و $c_j \in M, j \in J$

$$\sum_{i \in I} r_{ij}x_i = c_j \quad (j \in J) \quad (I)$$

را دستگاه معادلات در M با مجهولات $\{x_i : i \in I\}$ می نامیم. در صورتیکه $\sum_{i \in I} r_{ij}b_i = c_j (j \in J)$ آنگاه $\{b_i \in M : i \in I\}$ یک جواب در M است. در این حالت گوئیم $x_i = b_i \in M (i \in I)$ یک جواب از دستگاه معادلات (I) است و آن را جواب عمومی^۲

System of equations¹
Global solution²

می‌نامیم.

۲.۱ دنباله‌های دقیق محض و مدولهای پروژکتیو محض

تعریف ۱.۲.۱ [۴] فرض کنیم N یک R -مدول و M یک زیرمدول از N باشد. گوئیم M یک زیرمدول محض^۱ از N است اگر برای هر دستگاه مانند $\sum_{i=1}^n r_{ij}x_i = c_j \in M (j = 1, \dots, m)$ از معادلات در M ، که در N قابل حل است در M نیز قابل حل باشد.

تعریف ۲.۲.۱ [۴] R -مدول M را متناهی نمایش^۲ گوئیم اگر یک R -مدول آزاد^۳ متناهی مولد^۴ مانند F و یک زیرمدول متناهی مولد از F مانند G موجود باشد بطوریکه داشته باشیم؛ $M \cong \frac{F}{G}$. R -مدول متناهی نمایش M را با نماد

$$M = \langle y_1, \dots, y_n \mid \sum_{i=1}^n r_{ij}y_i = 0, r_{ij} \in R, j = 1, \dots, m \rangle$$

نیز می‌توان نشان داد.

تعریف ۳.۲.۱ [۴] دنباله دقیق $0 \rightarrow A \xrightarrow{\alpha} B \rightarrow C \rightarrow 0$ دقیق محض است اگر یکی از شرایط معادل زیر برقرار باشد.

(۱) به ازای هر مدول متناهی نمایش مانند M ، نگاشت القایی $\text{Hom}_R(M, B) \rightarrow \text{Hom}_R(M, C)$ پوشا باشد.

(۲) به ازای هر مدول متناهی نمایش مانند U ، نگاشت $\alpha \otimes I : A \otimes_R U \rightarrow B \otimes_R U$ یک به یک باشد.

(۳) به ازای هر مدول مانند U ، نگاشت $\alpha \otimes I : A \otimes_R U \rightarrow B \otimes_R U$ یک به یک باشد.

(۴) $\alpha(A)$ زیرمدول محضی از B باشد.

Pure^۱
 Finitely presented^۲
 Free^۳
 Finitely generated^۴

تعریف ۴.۲.۱ $-R$ تکریختی $f: M \rightarrow N$ ، محض نامیده می شود هرگاه به ازای هر $-R$ مدول مانند L نگاشت $f \otimes Id_L: M \otimes_R L \rightarrow N \otimes_R L$ تکریختی باشد.

نتیجه ۱.۲.۱ [۴, ۲.۲.۱۸] (۱) زیرمدول صفر در N محض است.

(۲) N زیرمدول محض از N است.

(۳) جمعوندهای مستقیم زیرمدول محض هستند.

(۴) فرض کنیم N یک $-R$ مدول ثابت باشد. اگر $\phi = \{M_\alpha\}$ یک زنجیر از زیرمدولهای محض در N باشد، آنگاه $U\phi = \cup_\alpha M_\alpha$ زیرمدول محض از N است.

(۵) اگر $\{H_\alpha\}$ یک زنجیر از مدولها و D برای هر α ، زیرمدول محض از H_α باشد آنگاه D زیرمدول محض از UH_α است.

(۶) خاصیت تعدی در زیرمدولهای محض برقرار است. یعنی اگر $P < M < N$ و P زیرمدول محض از M و M زیرمدول محض از N باشد آنگاه P زیرمدول محض از N است.

(۷) خاصیت موروثی^۱: فرض کنیم $P < M < N$ ، اگر M زیرمدول محض از N باشد آنگاه $\frac{M}{P}$ زیرمدول محض از $\frac{N}{P}$ است.

(۸) عکس جزئی موروثی^۲: فرض کنیم $P < M < N$ ، اگر P زیرمدول محض از N و $\frac{M}{P}$ زیرمدول محض از $\frac{N}{P}$ باشد، M زیرمدول محض از N است.

برهان. (۱). فرض کنیم $\sum_{i=1}^n r_{ij}x_i = 0$ یک دستگاه معادلات باشد که یک جواب در N دارد. باید نشان دهیم که یک جواب در صفر دارد. بدیهی است که صفر جواب این دستگاه است.

(۲). فرض کنیم $\sum_{i=1}^n r_{ij}x_i = c_j \in N (j = 1, \dots, m)$ یک دستگاه معادلات در N باشد که یک جواب در N دارد. بدیهی است که N زیرمدول محض از N است.

(۳). فرض کنیم $N = M \oplus K$. می خواهیم نشان دهیم که M زیرمدول محض از N است. فرض کنیم $\sum_{i=1}^n r_{ij}x_i = c_j \in M (j = 1, \dots, m)$ یک دستگاه معادلات در M باشد و

a_1, \dots, a_n متعلق به N جواب دستگاه فوق باشد. پس به ازای هر i ، $a_i = b_i + c_i$ بطوریکه $b_i \in M$ و $c_i \in K$ در نتیجه؛

$$\underbrace{\sum_{i=1}^n r_{ij} a_i}_{\in M} = \underbrace{\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i}_{\in M} + \underbrace{\sum_{i=1}^n r_{ij} c_i}_{\in K}$$

بنابراین b_1, \dots, b_n و $\sum_{i=1}^n r_{ij} c_i \in M \cap K = \{0\}$ جواب دستگاه معادلات در M می باشد.

(۴). چون $\phi = \{M_\alpha\}_{\alpha \in I}$ یک زنجیر است پس برای هر α و β متعلق به I داریم؛ $M_\alpha < M_\beta$ یا $M_\beta < M_\alpha$. فرض کنیم دستگاه معادلات $\sum_{i=1}^n r_{ij} x_i = c_j \in UM_\alpha$ ($j = 1, \dots, m$) یک جواب مانند $x_i = b_i \in N$ ($i = 1, \dots, n$) باشد. پس برای هر $j = 1, \dots, m$ α_j موجود است بطوریکه $c_j \in M_{\alpha_j}$ ؛ بنابراین؛

$$\sum r_{ij} x_i = c_j \in M_{\alpha_j}, \quad M_{\alpha_j} < N (j = 1, \dots, m)$$

با استقرا روی m می توان ثابت کرد $\gamma \in I$ موجود است بطوریکه برای هر $j = 1, \dots, m$ ، $M_{\alpha_j} \leq M_\gamma$. بنابراین دستگاه $\sum_{i=1}^n r_{ij} x_i = c_j$ ($j = 1, \dots, m$) متعلق به M_γ است. پس یک جواب در M_γ دارد و بنابراین یک جواب در UM_α دارد.

(۵). فرض کنیم دستگاه $\sum_{i=1}^n r_{ij} x_i = d_j \in D$ ($j = 1, \dots, m$) جواب مانند $a_i \in U_\alpha H_\alpha$ ($i = 1, \dots, n$) داشته باشد. در این صورت برای هر $1 \leq i \leq n$ ، α_i موجود است بطوریکه $a_i \in H_{\alpha_i}$ پس $\gamma \in I$ موجود است بطوریکه $a_1, \dots, a_n \in H_\gamma$. اما D زیرمدول محض از H_α است پس دستگاه فوق یک جواب در D دارد.

(۶). هر دستگاه معادلات از P که در N جواب داشته باشد را می توان به عنوان یک دستگاه معادلات از M در نظر گرفت که این دستگاه طبق فرض در M یک جواب دارد و مجدداً با استفاده از فرض چون P زیرمدول محض از M است نتیجه می گیریم که این دستگاه یک جواب در P دارد. پس P زیرمدول محض از N است.

(۷). فرض کنیم $\sum_{i=1}^n r_{ij} x_i = c_j + P \in \frac{M}{P}$ ($j = 1, \dots, m$) دستگاه معادلات در $\frac{M}{P}$ باشد که یک جواب مانند $x_i = b_i + P \in \frac{N}{P}$ ($i = 1, \dots, n$) دارد. لذا برای $1 \leq j \leq m$ ، $\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i + P = c_j + P$ پس $\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i - c_j \in P$. بنابراین $p_j \in P$ موجود است بطوریکه

یک دستگاه معادلات در M به شکل $\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i = c_j + p_j \in M$ و $\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i - c_j = p_j$ است پس یک جواب مانند $x_i = b_i \in N$ دارد و چون M زیرمدول محض از N است پس یک جواب مانند $x_i = a_i \in M (i = 1, \dots, n)$ دارد. پس $\sum_{i=1}^n r_{ij} (a_i + P) = c_j + P$ و $x_i = a_i + P \in \frac{M}{P}$ در $\sum_{i=1}^n r_{ij} x_i = c_j + P (j = 1, \dots, m)$ جواب از دستگاه معادلات است. $\frac{M}{P}$ است.

(۸). فرض کنیم $\sum_{i=1}^n r_{ij} x_i = d_j \in M (j = 1, \dots, m)$ یک دستگاه معادلات در M باشد که یک جواب مانند $x_i = c_i \in N (i = 1, \dots, n)$ دارد. هر دستگاه معادلات در مدول $\frac{M}{P}$ یک جواب مانند $x_i = c_i + P \in \frac{N}{P} (i = 1, \dots, n)$ دارد و بنابراین یک جواب مانند $\frac{M}{P}$ در $x_i = b_i + P (i = 1, \dots, n)$ دارد یعنی $b_i \in M$. پس $\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i = d_j + p_j$ که در آن $p_j \in P$ همچنین $\sum_{i=1}^n r_{ij} (b_i - c_i) = p_j (j = 1, \dots, m)$ نشان می دهد که دستگاه معادلات $\sum_{i=1}^n r_{ij} x_i = p_j$ از معادلات P جوابی مانند $x_i = b_i - c_i \in N (i = 1, \dots, n)$ دارد. پس دستگاه معادلات یک جواب مانند $x_i = a_i \in P$ دارد یعنی $\sum_{i=1}^n r_{ij} a_i = p_j (j = 1, \dots, m)$. پس $\sum_{i=1}^n r_{ij} (b_i - a_i) = d_j (j = 1, \dots, m)$ و $x_i = b_i - a_i \in M$ یک جواب عمومی در M است.

تعریف ۵.۲.۱ [۴, ۳.۲.۱۸] فرض کنیم $\circ \rightarrow A \xrightarrow{\alpha} B \xrightarrow{\beta} C \rightarrow \circ$ یک دنباله دقیق از $-R$ مدولها و $-R$ همریختی ها باشد. مدول P نسبت به این دنباله پروژکتیو است اگر به ازای هر همریختی مانند $f: P \rightarrow C$ یک همریختی مانند $g: P \rightarrow B$ موجود باشد بطوریکه $f = \beta g$.

(۲) $-R$ مدول P پروژکتیو محض^۱ است اگر نسبت به هر دنباله دقیق محض، رابطه پروژکتیو داشته باشد.

(۳) هر مدول پروژکتیو، پروژکتیو محض است.

گزاره ۱.۲.۱ [۴, ۶.۲.۱۸] هر $-R$ مدول مانند M ، با حد مستقیم^۲ مدولهای متناهی نمایش یکرخت است.

قضیه ۱.۲.۱ [۴, ۷.۲.۱۸] دنباله دقیق کوتاه از R -مدولها مانند $\circ \rightarrow A \rightarrow B \rightarrow C \rightarrow \circ$ دقیق محض است اگر و تنها اگر هر R -مدول متناهی نمایش مانند M ، خاصیت پروژکتیو در رابطه با این دنباله داشته باشد. یعنی برای هر $f: M \rightarrow C$ ، $g: M \rightarrow B$ موجود باشد بطوریکه دیاگرام زیر جابجا شود:

$$\begin{array}{ccccccc} \circ & \rightarrow & A & \xrightarrow{\alpha} & B & \xrightarrow{\beta} & C & \rightarrow & \circ \\ & & & & & \nwarrow g & \uparrow f & & \\ & & & & & & M & & \end{array}$$

برهان. (\Leftarrow). بدون آنکه به کلیت برهان خلی وارد شود فرض کنیم $A \subset B$. فرض کنیم $M = \langle y_1, \dots, y_n \mid \sum_{i=1}^n r_{ij} y_i = \circ : j = 1, \dots, m \rangle$ یک مدول متناهی نمایش باشد. لذا R -مدول آزاد متناهی مولد F و زیرمدول متناهی مولد از F مانند G موجود است بطوریکه $M \cong \frac{F}{G}$ که در آن اگر همریختی $\phi: F \rightarrow M$ مفروض باشد، با قراردادن $\text{Ker} \phi = G$ ، $\psi: \frac{F}{G} \rightarrow M$ یکریختی مورد نظر است. پس برای هر $1 \leq i \leq n$ ، $y_i \in M$ و $f(y_i) \in C$ اما چون β یک R -همریختی پوشا است پس به ازای هر $f(y_i) \in C$ ، $b_i \in B$ وجود دارد بطوریکه $\beta(b_i) = f(y_i)$. بنابراین برای هر $1 \leq j \leq m$ ، $\beta(\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i) = \sum_{i=1}^n r_{ij} f(y_i)$ و در نتیجه؛

$$f\left(\underbrace{\sum_{i=1}^n r_{ij} y_i}_{\in G}\right) = \beta\left(\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i\right) \quad (j = 1, \dots, m)$$

پس $\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i = a_j \in A$ وجود دارد بطوریکه $a_j \in A$ لذا $\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i \in \text{Ker} \beta = \text{Im} \alpha$ پس دستگاه متناهی $\sum_{i=1}^n r_{ij} x_i = a_j$ ($1 \leq j \leq m$) از معادلات در A یک جواب مانند $x_i = b_i \in B$ دارد. از آنجا که A زیرمدول محض از B است پس دستگاه یک جواب مانند $x_i = z_i \in A$ دارد. پس $\sum_{i=1}^n r_{ij} z_i = a_j$ ($j = 1, \dots, m$) و در نتیجه؛

$$\sum_{i=1}^n r_{ij} (b_i - z_i) = \circ \quad (j = 1, \dots, m) \quad (I)$$

حال همریختی $g: M \rightarrow B$ را با ضابطه $g(y_i) = b_i - z_i$ ($i = 1, \dots, n$) تعریف می کنیم و نشان می دهیم g خوش تعریف است.

$$\begin{array}{ccccccc} \circ & \rightarrow & A & \xrightarrow{\alpha} & B & \xrightarrow{\beta} & C & \rightarrow & \circ \\ & & & & \uparrow & & \uparrow^f & & \\ & & & & \frac{F}{\text{Ker}\phi} & \xleftarrow{\psi^{-1}} & M & & \end{array}$$

که در آن؛

$$M \rightarrow \frac{F}{\text{Ker}\phi} \rightarrow B$$

$$y_i \mapsto e_i + \text{Ker}\phi \mapsto b_i - z_i$$

همچنین؛

$$\text{Ker}\phi = \langle l_1, \dots, l_m \rangle, l_j = \sum_{i=1}^n r_{ij} e_i \quad (j = 1, \dots, m)$$

$$\phi(l_j) = \circ = \phi\left(\sum_{i=1}^n r_{ij} e_i\right) = \sum_{i=1}^n r_{ij} y_i \quad (j = 1, \dots, m)$$

برای خوش تعریفی باید نشان دهیم؛

$$\sum_{i=1}^n s_i e_i + \text{Ker}\phi = \text{Ker}\phi \stackrel{?}{\Rightarrow} \sum_{i=1}^n s_i (b_i - z_i) = \circ$$

اگر $\sum_{i=1}^n s_i e_i + \text{Ker}\phi = \text{Ker}\phi$ پس $\sum_{i=1}^n s_i e_i \in \text{Ker}\phi$. همچنین؛

$$\sum_{i=1}^n s_i e_i = \sum_{j=1}^m t_j \underbrace{\left(\sum_{i=1}^n r_{ij} e_i\right)}_{l_j} = \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=1}^m r_{ij} t_j\right) e_i$$

در نتیجه $s_i = \sum_{j=1}^m r_{ij} t_j$ ($i = 1, \dots, n$) از طرفی طرف دوم رابطه بالا به صورت زیر می باشد:

$$\sum_{i=1}^n s_i (b_i - z_i) = \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=1}^m r_{ij} t_j\right) (b_i - z_i) = \sum_{j=1}^m \underbrace{\left(\sum_{i=1}^n (r_{ij} (b_i - z_i))\right)}_{\circ} t_j = \circ$$

پس g خوش تعریف است و $g(y_i) = b_i - z_i \in B$ پس $\beta(g(y_i)) = \beta(b_i - z_i) = f(y_i)$ در نتیجه $\beta g = f$.

(\Rightarrow). دستگاه معادلات $\sum_{i=1}^n r_{ij} x_i = a_j \in A$ ($j = 1, \dots, m$) را در نظر می گیریم. فرض کنیم $b_1, \dots, b_n \in B$ یک جواب دستگاه در B باشد. $G = \langle \sum_{i=1}^n r_{i1} e_i, \dots, \sum_{i=1}^n r_{in} e_i \rangle$ ، $M = \frac{F}{G}$ ، $M = \langle y_1, \dots, y_n \mid \sum_{i=1}^n r_{ij} y_i = 0 : j = 1, \dots, m \rangle$ که در آن $f(y_i) = \beta(b_i)$ با ضابطه $f : M \rightarrow C$ می توان نشان داد $1 \leq i \leq n$ به راحتی می توان نشان داد $f : M \rightarrow C$ با ضابطه $f(y_i) = \beta(b_i)$ خوش

تعریف است. فرض کنیم $\sum_{i=1}^n s_i y_i = 0$ در نتیجه $\sum_{i=1}^n s_i (e_i + G) = 0$ و $\sum_{i=1}^n s_i e_i \in G$ همچنین؛

$$\sum_{i=1}^n s_i e_i = \sum_{j=1}^m t_j \left(\sum_{i=1}^n r_{ij} e_i \right) = \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=1}^m r_{ij} t_j \right) e_i$$

در نتیجه $s_i = \sum_{j=1}^m r_{ij} t_j$ داریم:

$$\begin{aligned} \sum_{i=1}^n s_i \beta(b_i) &= \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=1}^m r_{ij} t_j \right) \beta(b_i) = \beta \left(\sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=1}^m r_{ij} t_j \right) b_i \right) \\ &= \beta \left(\sum_{j=1}^m t_j \left(\sum_{i=1}^n r_{ij} b_i \right) \right) = 0 \end{aligned}$$

پس طبق فرض $g: M \rightarrow B$ موجود است بطوریکه $\beta g = f$. لذا برای هر $1 \leq i \leq n$ ،
 $\beta g(y_i) = f(y_i) = \beta(b_i)$ بنابراین $\beta(g(y_i) - b_i) = 0$ پس $g(y_i) - b_i \in A$ همچنین؛

$$\sum_{i=1}^n r_{ij} g(y_i) = g \left(\sum_{i=1}^n r_{ij} y_i \right) = g \left(\sum_{i=1}^n r_{ij} (e_i + G) \right) = g(0) = 0 \quad (j = 1, \dots, m)$$

$$\sum_{i=1}^n r_{ij} (g(y_i) - b_i) = \sum_{i=1}^n r_{ij} g(y_i) - \sum_{i=1}^n r_{ij} b_i = -a_j \quad (j = 1, \dots, m)$$

پس $\sum_{i=1}^n b_i - g(y_i)$ جواب دستگاه در A می باشد.

نتیجه ۲.۲.۱ [۴، ۸.۲.۱۸] مدولهای زیر پروژکتیو محض هستند.

- (۱) مدولهای پروژکتیو.
- (۲) مدولهای متناهی نمایش.
- (۳) جمع مستقیم مدولهای متناهی نمایش.
- (۴) جمعوند مستقیم از مدولهای متناهی نمایش.

برهان. (۱). چون هر دنباله دقیق محض، دقیق می باشد اگر یک مدول پروژکتیو باشد نسبت به هر دنباله دقیق محض نیز خاصیت پروژکتیو دارد پس پروژکتیو محض می باشد.

(۲). بنا بر قضیه ۱.۲.۱ هر مدول متناهی نمایش، پروژکتیو محض نیز می باشد.

(۳) و (۴). کافی است نشان دهیم $\bigoplus_{i \in I} P_i$ پروژکتیو محض است اگر و تنها اگر به ازای هر $P_i, i \in I$ پروژکتیو محض باشد.

(\Leftarrow). $i \in I$ دلخواه است، ثابت می کنیم P_i پروژکتیو محض است. بدین منظور دیاگرام زیر را با سطر دقیق محض در نظر می گیریم؛

$$\begin{array}{ccc} M & \xrightarrow{g} & N \rightarrow 0 \\ & & \uparrow f \\ & & P_i \end{array}$$

لذا دیاگرام زیر را داریم که در آن $\pi_i : \bigoplus P_i \rightarrow P_i$ بروربختی است.

$$\begin{array}{ccc} M & \xrightarrow{g} & N \rightarrow 0 \\ \swarrow \phi & & \uparrow f\pi_i \\ & & \bigoplus P_i \end{array}$$

$\bigoplus_{i \in I} P_i$ پروژکتیو محض است لذا R -همربختی $\phi : \bigoplus_{i \in I} P_i \rightarrow M$ موجود است بطوریکه دیاگرام را جابجا می کند یعنی $g\phi = f\pi_i$. فرض کنیم $\lambda_i : P_i \rightarrow \bigoplus_{i \in I} P_i$ R -همربختی باشد در این صورت $\phi\lambda_i = \phi_i : P_i \rightarrow M$ یک R -همربختی است و چون $g\phi_i = g\phi\lambda_i = f\pi_i\lambda_i = f$ است.

(\Rightarrow). دیاگرام زیر که سطر آن دقیق محض است را در نظر می گیریم؛

$$\begin{array}{ccc} M & \xrightarrow{g} & N \rightarrow 0 \\ & & \uparrow f \\ & & \bigoplus P_i \end{array}$$

فرض کنیم $\lambda_i : P_i \rightarrow \bigoplus_{i \in I} P_i$ R -تکرربختی باشد. آنگاه به ازای هر $i \in I$ دیاگرام زیر که سطر آن دقیق محض است را خواهیم داشت؛

$$\begin{array}{ccc} M & \xrightarrow{g} & N \rightarrow 0 \\ & & \uparrow f\lambda_i \\ & & P_i \end{array}$$

چون برای هر $i \in I$ P_i پروژکتیو محض است، پس به ازای هر $i \in I$ R -همربختی $\phi_i : P_i \rightarrow M$ موجود است که دیاگرام زیر را جابجا می کند.

$$\begin{array}{ccccc}
 M & \xrightarrow{g} & N & \rightarrow & 0 \\
 & \nwarrow \phi_i & \uparrow f\lambda_i & & \\
 & & P_i & &
 \end{array}$$

لذا R -همریختی منحصر بفرد $\phi: \bigoplus_{i \in I} P_i \rightarrow M$ موجود است بطوریکه برای هر $i \in I$ دیاگرام زیر را جابجا می کند؛

$$\begin{array}{ccc}
 P_i & \xrightarrow{\lambda_i} & \bigoplus_{i \in I} P_i \\
 \downarrow \phi_i & & \swarrow \phi \\
 M & &
 \end{array}$$

یعنی $\phi\lambda_i = \phi_i$. در نتیجه برای هر $i \in I$ ، $f\lambda_i\pi_i = g\phi_i\pi_i = g\phi\lambda_i\pi_i$. پس $g\phi = f$ یا $\sum_{i \in I} g\phi\lambda_i\pi_i = \sum_{i \in I} f\lambda_i\pi_i$. لذا R -همریختی $\phi: \bigoplus_{i \in I} P_i \rightarrow M$ دیاگرام زیر

$$\begin{array}{ccccc}
 M & \xrightarrow{g} & N & \rightarrow & 0 \\
 & \nwarrow \phi & \uparrow f & & \\
 & & \bigoplus_{i \in I} P_i & &
 \end{array}$$

را جابجا می کند. پس $\bigoplus_{i \in I} P_i$ پروژکتیو محض است.

گزاره ۲.۲.۱ [۴، ۹.۲.۱۸] به ازای هر R -مدول A ، یک دنباله دقیق محض مانند $0 \rightarrow K \xrightarrow{a} F \xrightarrow{b} A \rightarrow 0$ وجود دارد بطوریکه F جمع مستقیمی از مدولهای متناهی نمایش و K یک زیرمدول محض از F است.

برهان. فرض کنیم S یک کلاس از R -مدولهای متناهی نمایش باشد و S^* یک زیرکلاس از S ، یک مجموعه است با این خاصیت که به ازای هر $M \in S$ ، $N \in S^*$ وجود دارد بطوریکه $M \cong N$. کافی است نشان دهیم که F جمع مستقیم از اعضای S می باشد. قرار می دهیم؛

$$\Lambda = \{(M, f) : M \in S^*, f \in \text{Hom}(M, A)\}$$

و به ازای هر $\lambda \in \Lambda$ ، M و f نظیر آن را با M_λ و f_λ نشان می دهیم. تعریف می کنیم: